

Od nitke do noše

Polhov Gradec, 8. april – Folklorna skupina »Grof Blagaj« Polhov Gradec je predstavila prav poseben dosežek. Gledalci so skozi prireditve lahko podrobno spremljali, kako se obleče Polhograjska noša in iz katerih delov oblečil je sestavljena.

Folklorna skupina »Grof Blagaj« iz Polhovega Gradca, vsako leto pripravi celovečerni koncert ljudskega izročila. Letos je bila tema večera malo drugačna. In sicer je skupina predstavila novo pridobitev za kraj in občino, na katero so vsi zelo ponosni. In to je: Polhograjska noša. Projekt rekonstrukcije oblečenja Polhograjsčanov je bil izpeljan na podlagi upodobitve avstrijskega slikarja Goldensteina, ki je leta 1838 naslikal moškega in žensko iz okolice Polhovega Gradca; slika pa je bila skupaj z opisom leta 1844 objavljena v ljubljanskem nemškem časopisu Carniola. Par na sliki

predstavlja enega od praznih načinov oblečenja kmečkega prebivalstva ob hladnejših dneh, v okolici Polhovega Gradca, Dobrove in Vrhnike.

Pri rekonstrukciji oblečil, je strokovno vodenje prevzel dr. Bojan Knific, obuvala je izdelal Primož Štajnar iz Škofljice, polhovko je sešil Branko Grebec iz Zlebiča pri Ribnici, vsa druga oblečila pa Andreja Stržinar iz Ovsiš pri Podnartu. Peča (ženska ruta) je Slavcova (Franc Osredkar, Polhov Gradec 58) iz prve polovice 19. stoletja in je svojevrsten primer povezave noše s preteklostjo. Čipko v podobi polhograjske noše, je

sklekljala Marijanca Yartz iz Praproč, načrt zanjo pa je izdelala Maja Svetlik iz Čipkarske šole Idrija.

Pesalci so platno najprej stkali, potem odšli na delo, se popoldne srečali na vasi in dan zaključili z ofiranjem. Poleg

plesa, sta gledalce skozi večer, na humoren način vodila voditeljica Angelca in Polde, ki sta se postopoma oblečila v polhograjsko nošo in hkrati predstavljala njihove dele. Manjkala ni niti anekdota o klobasah, pripoved o tlaki in graščini in seveda

ofiranje. V starih časih so na predvečer goda, vaški fantje in dekleta navadno prišli voščit godovniku. Le-ta jih je postregel, gostje pa so velikokrat tudi zaplesali. In prav tako je bilo tudi v soboto.

Skupina ljudskih pevk Cin-

tare iz Ljubljane, je celotni prireditvi dodala še poseben čar. Ljudske pevke so se namreč poleg odličnega petja, predstavile tudi v dvanajstih različnih nošah slovenskih pokrajin, ki so jih gledalcem tudi opisale. Tako smo v enem večeru združili raznolikost narodnih noš na Slovenskem in načine oblečenja.

Večer je popestril tudi nastop naših najmlajših in sicer Otroške folklorne skupine Osnovne šole Polhov Gradec. Kot vedno so s svojo preprostostjo, razigranostjo in smehom napolnili oder ter zaslužili bučen aplavz. Predstavili so splet z naslovom »Šmentana Muha«.

Domači folkloristi se zahvaljujejo vsem obiskovalcem, ki s svojo prisotnostjo na prireditvi pripomorejo k ohranjanju izročila, hkrati pa dajejo podporo in spodbudo za nadaljnje delo skupine.

Anita Kobe

Ustvarjalno druženje

Sončno soboto 8. aprila so na rekreacijskih površinah in mizah gostilne Pograjski dom dodatno pogrele pridne mamice društva Lep je dan.

Skupaj z naraščajniki so imele tokrat rdečo nit dobesedno v rokah, kajti lotile so se kvačkarnja! Slogan, »med generacijami pletemo vezi«, ne pomeni, da so vse znale kvačkati, sicer ne bi bilo zanimivo.

Medgeneracijsko druženje je v sproščenem klepetu in smehu ustvarilo pravo ozračje, nekaj kvačkanih ribic, pa tudi zgibank iz papirja (origami) ter risanih izdelkov, kjer so glavno besedo oz. črto imeli otroci.

Fantje pa smo se zabavali z nogometom na travnatem igrišču. Mamice so poskrbele tudi za prigrizke za najmlajše, gostinec Dalmatince pa za napitke, tako da je nekaj dopoldanskih uric minilo res hitro.

Informacije:
društvolepjedan@gmail.com,
<http://srce-me-povezuje.si/lepjedan/>

Sebastian Vehar

Planinsko društvo Blagajana Polhov Gradec

Dežela samote – Banjščice

Banjščice so malo znana planota, razprostirajo se na levi strani toka Soče nad Solkanom in pod Trnovskim gozdom.

Na severu jih omejuje reka Idrija, na zahodu Soča, na vzhodu in jugu pa Čepovanska dolina. Tja smo se namenili s Planinskim društvom Blagajana na prvi spomladanski izlet. Ko smo parkirali v Batah, kjer se začena batovška pot, je pihalo prav po kraško. A če je to na nas delovalo nedomače, pa so bili prvi koraki, ki smo jih ubrali proti Svetemu Lovrencu, toliko bolj povezani z domačimi kraji. Sveti Lovrenc je tako kot v polhograjskem zaledju večji grič nad batovško kotlino. Na poti proti vrhu so nas spremljale nenavadno velike skale. Ena je bila zagozdena prav za močnim borom. Bog ve, jo je močno deblo bora res zavrla, da ni zdrknila v dolino ali pa sta se kamnita gmošta in drevo slučajno tako srečala. Na vrhu Svetega Lovrenca so razvaline cerkvice, kot smo lahko razbrali iz tam postavljene turistične

table. Razgled je bil pa prav razkošen. Pred nami se je belil Kanin; tudi na Krnu je bil še sneg. Na Matajurju so kopnina kazale rjavkasto barvo, le Sveta Gora za nami je bila že v zelenkasti obleki. Na travnikih pod nami se je paslo govedo bele barve, zraven pa konji prav vseh barv; eden je bil tudi z nenavadno velikimi belimi lisami. Ob pasočih se živini smo občudovali vijoličast travnik zafranov. Planinski »strokovnjaki« med nami so se odločili tudi botanizirati, kot se reče strokovni obdelavi rastlinja na potu proti vrhu so nas spremljali pojasnilo o razločku med jesenskimi podleski in spomladanskimi zafrani, ki je menda v številu prašnikov. Na enem od primerkov smo potrdili strokovno »tezo«, da trije prašniki v cvetni čaši pritečejo zafranu, šest pa jesenski podlesku; ti so strupeni. Ljudsko izrazoslovje oziroma tovrstna termi-

nologija ni tako natančna in je tem podobnim vijoličastim jesenskim in pomladanskim poganjkom dala enako ime – podleski. Na zavetju roba smo

prijetnem sončnem prostoru odprli nahrbtnike in se podprli za nadaljnjo pot. Veter pa je za nami še zmeraj vel postrani pokrajini. Po robu in

spustu v dolino smo se na koncu povzpeli še na Jelenk. Vrh je gol, prav škraplasto razbrzdani in na eno stran nevarno prepaden. Burja je poniknila v

vabečo sončno toploto, ki je v skupino priklicala prijetno pomladno vzdušje. Med nami so še posebej izstopali trije deklci, kot mlade srne so spretno skakale po kamnitih stezah. Nobene odpora do hoje ni bilo slišati na celi poti. Ob sklenitvi naše krožne poti v Batah nam je tamkajšnja večja kmetija prav gostoljubno razkazala domače zaloge. Pri sosedovih pa so domiselno poskrbeli za enkratno kombinacijo tradicije in novejšega kmetovanja. Ob robu njive je bila od traktorja z vitlom napeljana vrv do pluga z lemežem. Tega je držal orač in plug se je s tako navezavo premikal po njivi; krajšajoča vrv je bila dokaz vzajemnega skladnega sodelovanja traktorista in orača. Lep graben, ki je na njivi nastajal za plugom, pa je bil najbrž namenjen za saditev krompirja. Tudi tako se kaj naredi, smo rekli.

Kot že večkrat nam je tudi tokrat skrite koticke naše Slovenije pomagala razkrivati Jerica Škrliž z možem Rajkom.

Milka Bokal

Trije deklci, Anja, Lara in Nuša Dolenc, so neustrahovano spremljali polhograjsko skupino planincev. Foto: Jerica Škrliž